

[Transcript] Dagens Eko / EU:s nya drag mot Putin - superexpansion

Sussan, varför är det så brott om att expandera EU nu?

Det har ju blivit ganska akut nu efter rysslands invasion av Ukraina.

Att vi befinner oss i ett helt nytt geopolitiskt läge där öst mer eller mindre står mot väst.

Det här är Dagens Eko med Robin Olin. Idag har EUs nya drag mot Putin. Superexpansion.

Jag tror att vi måste vara bäst av 2032.

Bledd i Slovenien den 23 augusti 2023.

Europersk rådets ordförande Charles Michel kliver upp på en stor scen vid den åliga konferensen Bled Strategic Forum.

På agendan står global säkerhet. Och när Michel tar till ordna ger han sin syn på vad som behöver göras.

EU måste vara redo för utvidgning senast 2030.

En månad senare den 13 september är det EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen's tur att trycka på vikten av att EU nu växer när hon håller sitt åliga state of the union tal.

The future of Ukraine is in our union. The future of the western Balkans is in our union.

The future of Moldova is in our union.

Blir det som de här EU-tungviktarna vill så kommer unionen snart ha uppåt 36 medlemsländer istället för dagens 27.

It will be difficult, it will be complex, sometimes painful for the future member states and for the EU.

Jest är Susanne Palme, EU-kommentator.

Ja Susanne, men om vi tar det här från början, alltså den här idén om ett EU som växer och växer. Hur tar den form?

Peace has once again come to the world.

Det var vi från början inte i det om ett EU som växer och växer, utan det var ju andra världskriget och hur man skulle förändra ett nytt krig.

Där var den revolutionerande tanken att direkt inte längre med mellanstatligt samarbete.

Det hade man ju haft med det som föregick FN. Det hjälpte ju inte, det blev ju krig i alla fall.

Och då lanserades den här idén om att man måste släppa ifrån sig självbestämmande till en överstatlig organisation.

Det här handlade ju om Tyskland och Frankrike och det var ju då Kål och Stål unionen att man skulle dela på de här viktiga naturresurserna och ställa dem under kontroll av en överstatlig myndighet.

Och då bjöd man in de närmastliggande länderna och det var Italien och så var det Benelux-länderna och Tyskland och Frankrike.

För Spanien, för ett år sedan General Franco's död, har det varit en av hopp och ansörjning.

Och sen successivt så började det nya länder knäcka på dörren.

Då var det ju ofta, sådant som hände, väldigt konkret.

När Spanien och Portugal och Grekland kom med så var det ju när militärdiktaturerna följ.

Och då såg man behovet av att inlämna dem och garantera demokratin att de inte skulle falla tillbaka.

Hela tiden har utvidningen skett som en reaktion på en ny situation.

Sen kom ju då Mursals fall i Tyskland och då såg man åt igen en helt ny situation.

När de här länderna är också i central Europa blev fria från Sovetunionen.

Och då blev det nästa steg som var naturligt att de skulle inlämnas då och inte hamna någon sorts vakuum mellan Ryssland och EU.

The Big Bang var ju då när tio länder i öst och central Europa kom med.

Sen var det två eftersläntar, Rebulgar i Rumänien.
Och det var väldigt politiskt, jag vill säga, att när man tog in de här länderna
att förhindra att de skulle destabiliseras.
Och man välkomnade verkligen dem, utan kanske att tänka på konsekvenserna så mycket.
Vi ser att vi har ett trygghetssystem som är väldigt generöst
och som också rättigar till stöd från dag ett.
Och vi är rätt ensam om att ha ett sånt upplägg.
Och därför är det här viktigt för oss att gå igenom innan vi öppnar upp.
Man glömmer det lätt att det redan innan fanns ju stora farhågor, inte minst i Sverige.
Det var ju Göran Persson som var statsminister i Sverige då.
Och han var ju väldigt skeptisk och varnade för det han kallade för välfärkt turism.
Det är ett utnyttjande av vårt trygghetssystem,
utan att för den sakning skulle vara kopplat till ett arbete i Sverige.
Alltså, de här länderna var ju så fattiga.
Man var rädd för att de skulle typ flytta till väst
för att få höja sin levna standard och att det här skulle,
att vi skulle översvämmas av arbetskraftinvandring.
Nu kan man väl dra och slutsas en efteråt att de här farhågorna infredes inte,
men det var precis lika stora farhågor på kontinenten.
Okej, så det är en oro som uppstår här då,
när fattigare länder ska inkorporeras med rika.
Vad sker mer för spänningar i spåren av den här utvidningen?
I EU är ju tanken, i alla fall på pappret,
att man ska vara med fullt ut och även vara med i Eurom.
Så att den där finanskraschen 2008 kom och smittade av sig då på Europa,
då fick vi ju en skuld kris med Grekland,
som är det främsta exemplet där hela ekonomin bara kollapsade.
De kunde inte betala sina skulder och då var frågan,
ska man låta dem gå i konkurs och lämna euron,
eller ska man gå in och rädda dem?
Det var i krismöten då, dagar i sträck i Bryssel,
och i slutet så gick man ut och betalade, om man gav krislån,
kopplat till väldigt hårda villkor.
Men det här piskade ju upp stämningar,
som man ser inte glömmer.
Det var ju att grekerna elata, de ljuger,
de har liksom går i passion tidigt.
Det var liksom en väldigt krass syn och finande med euron.
Och där var det ju till och med så att man ställde villkor
för att gå med på krislån, att man krävde säkerhet.
Och då pratade man ju om att de skulle få sälja öar och sådana saker,
för att kunna liksom garantera då finska skattebetalare,
att de får sina pengar tillbaka.
Och det här skapade ju då samtidigt en väldigt vrede hos grekerna,

därför att de fick det åldsvångre män.
Det blev liksom massamisslöshet,
män kan ju inte leva på sina löner.
Man skall ner i välfärdssystemen.
Och här såg man ju som att när EU gick ut och tog över de här lånen,
så räddade man ju framförallt tyska banker,
som hade investerat i Grekland.
Och då kom vi redan att rikta sig mot Tyskland.
Att det var tyskarnas fel,
att grekerna levde under sådana fruktansvärda villkor,
om det blev.
Där man till och med gjorde jämförelser mellan
Angela Merkel och Adolf Hitler,
man ser bilder på Angela Merkel i nasikostum,
i grekiska tidningar.
Så det här är ju,
det är ju två helt olika världsbilder här då.
Ja precis.
Och det skapade väldigt motsättningar mellan Nord och Sydo.
De här har vi ju sett i EU,
sedan dess kan man säga.
Det gäller den där motsättningen mer öst och väst då,
som du beskrev tidigt fanns.
Vad och hur utvecklar den sig sedan, den spänningen?
Flera av de här länderna som kom med under Big Bang,
har ju gått igenom er akturitär riktning.
De tydliga exemplen här är ju på den och ungen.
Det väckte ju väldigt stor uppmärksamhet när ungen byggde
höga tagtrådstängsel för att stoppa migranter som kom
via Västrabalkar i norrut.
Vi skapade ju väldigt mistråd när Angela Merkel gick ut
i sitt berömda tal och sa att vi skaffades
och öppnade sina gränser för syriska flyktingar.
Medan då ungen byggde stängsel.
Lite Europa bygger inte murar.
Jag tänker en annan symbol för spänningarna som uppstått
där den här frågan om den fria rörligheten varit en del.
Absolut.
Bara några dagar efter omröstningen så talade den drittiska
EU-motståndaren Agil Farage i Europaparlamentet
att han var i ledamot där.
Han blev utbudad när han sa att nu lämnar vi EU
och vi lämnar alla problem som ni har skapat själva.
Han pekar liksom på de här spänningarna.

Han talar om åldersamlingpolitiken i Grekland och migranströmmaren över medelhavet.
Over Mrs Merkel's call last year for as many people as possible to cross the Mediterranean into the European Union as led to massive divisions between countries and within countries.
Vad hände där när Storbritannien har lämnat EU och unionen då väl för första gången faktiskt krympt lite? EU vände sig väl mycket inåt.
Det fanns ju liksom en väldig utvidningströtthet under många år.
Den mättnad och att det är liksom de gamla västländer som får ta hela ansvaret och badan.
Man får inte använda det ordet men jag tror att det upplevde så.
Under den förra kommissionen då som leddes av Jean-Claude Juncker du gick ju han ut redan när han tog över så blev kommissionen 2014 och sa att nu blir det ett stopp för utvidningen under min mandatperiod.
Jag använder också korsan och rensan när jag talade om expansionen av den europeiska unionen.
Jag var entusiast i 2004 som EU öppnade till östern och centrala Europa men jag tror att nu behöver vi en bra expansion.
Jag tror att det var 2003 som man gick ut och utlovade medlemskap till länderna på Västra Balkan som då vände sig västerut efter krigen där.
Men det blev inte så.
Även om alla ledare sa i ord att de ska få komma med så när det väl kom till kritan så hände ju ingenting och så har det varit hela tiden.
Och hur tar man sig då från det till där vi är idag där det talas om att jag har ett antal nya länder ska komma med i EU?
Ja det som händes sen var ju rysslandsinvasionen med kraina som skapade en helt ny situation på alla sätt där vi har sett att EU på ett år liksom har förändrats i grunden kan man säga att det nu gör sånt som inte gick att göra man ger pengar till vapen

och där det blev så viktigt
att öppna sig för kraina
men här är också intressant
för att det fanns ju motstånd mot det här med
Makane franska presidenten
var ju kritisk och ville inte ge några utfällselser
och tala om andra möjliga alternativ
en medlemskap för ukraine
Den 8 april 2022
bara en dryg månad efter
att rysslands fullskaliga invasion inlätts
besöker EU-kommissionens ordförande
Ursula von der Laien Kiev
i klädd skyddsväst
På en gemensam presskonferens
med ukrainas president Volodomir Zelenski
varjar både ukrainska flaggor
och EU-flaggor
Ja Susanne, vad är det Ursula von der Laien gör
i det här läget?
Hon gjorde det som fick så stor uppmärksamhet
att hon lämnade över ansökan
och medlemskap
Hon har skrivit ut den
Hon höll en folder i handen
som hon räckte över till Zelenski
och sa att ni ska komma med i EU
och vi ska hjälpa er
att skriva ansökan och det ska gå fort
Det är ju en väldigt service
att få hjälp att fylla i den här blanketten
Och här gick hon före
hon hade inte medlemsländerna med sig
Hon sa det här och det blev fettarkomplitt
det gick inte att göra ovejort
och efter det så ringer som längre har kunnat
säga mot
utan nu är det så här
Nu har de papperna
Men det där har ju också skapat
ett nytt bekymmer
att ska man ge ukrainets snabbspår
vad händer med Västra Balkan
Vad ska hända nu?

Ska det bli någonting någon gång med Västra Balkan?
Och det är väl det som är bakgrunden till
att Jean-Michel
europeiska råddesordförande
och även Ursula von der Laien
går ut mycket mer aktivt
och det sker att man till och med sätter
en tidtabell
i 2030 ska utbyggningen starta
Och bara
så jag förstår vilka länder är det nu
då i så fall man pratar om
som kan bli nya medlemmar
Det som är sex länder
på Västra Balkan
det är Albanien, Nordmakedonien
Montenegro och Serbien som
förändrar redan om medlemskap
Bostien och Kosovo som inte
har börjat föranslända
Och sen är det då de här
tre länderna nu, Ukraina
Moldavien och Jorgen
Det är ju det nya då
att de har sökt om medlemskap i EU
för ett år sedan
Efter rysslands animation av Ukraina
För med tanke på det du berättat
om de spänningar som redan uppstått
i EU mellan
rikare och fattigare länder
östpäst, nordsyd
Hur stor är riskerna med att
börja ta in ännu fler länder
att sådana spänningar blir ännu större
Ja men det är klart att det är så
och i och med de här länderna
är ju väldigt fattiga
Västra Balkan
de är 17 miljoner
sammanlagt invånare
Det kan säkert EU absorbera utan större problem
Men Ukraina
i ett jätteland, med en jättestor befolkning

väldigt fattigt
och med en massa bönder
Och det här utmanar ju
hela
det nuvarande systemet
med jordbruksstöd
till bönderna, med halva ljusbudget
Går till jordbruksstöd
Och samma sak med de här regionalstöden
som ju är till för att jämna ut skillnader
och så, då skulle ju alla
pengar gå till Ukraina
Och vad händer med de som idag får pengar då
Tystland och Frankrike
har tillsatt en arbetsgrupp som presenterades
i sin rapport
den 18 september
och som sedan faktiskt dagen efter
diskuterades av EUs Europaministrar
Och där pekar man just på olika alternativ
för att klara av
att absorbera
nio nya länder
Vissa kallar det för ett A&B-lag
andra talar om det i ett EU
i olika hastighet
där man strävar mot samma mål
men i olika takt
som är i fler och fler områden
när de är redo för det
så att även innan de är fullvärdiga medlemmar
så kan de vara
med på ganska mycket
Och här har man ju börjat
ja men Ukraina är ju en del av EUs
elmarknad till exempel
och säljer el till Europa
Och där gäller ju då
EUs regler
Sussan
Är du ett Eurovision fan?
Ja
Ja, mer än svenska mellon
Jag tycker den här

[Transcript] Dagens Eko / EU:s nya drag mot Putin - superexpansion

Eurovision är så många länder
man orkar inte
Nej, och det är det jag tänker lite på
Där har vi ju ett annat sånt här stort
fredsprojekt, men där är ju länder som
Asserbadjan och Israel och så med
Är det dit i EU
är på väg till slut?
Jag ställer faktiskt den frågan
till en person som har jobbat
jättelänge i kommissionen
medieutbildningen
Efter de här länderna som nu
Ukraina och de Moldavien
Georgien och Västrabalkan
så är det nog stängt
Det är dit men inte längre
Där går gränsen
Där verkar gränsen gå ja
Men jag vet inte
Men jag tror att EU
är pragmatiskt, att det kommer
en kris som man tvingas ta den här steg
Så det vet ju inte vad som händer
Turkiet vill ju också i EU
Tack så mycket Sussan
Tack, tack
Och det var allt från Dagens Eko
Vi hörs igen imorgon
Programledare var Robin Olin
Gäst Sussan Palme
och producerade Jorde Kalkad Hammar
Mila gärna oss på Dagens Eko
www.sverigesradio.se